అనవసరపు దాంపత్యం

ఉక్కిరిబిక్కిరైన ఆశయాల సూట్‌కేసుతో "శ్రీహరి" హౌరా స్టేషనులో దిగినప్పుడు, చీమలబారులా యిటూ అటూ అన్ని వైపులకు బస్సులు పరుగు లెత్తటం చూసినప్పుడు, ప్రపంచంలోని అన్నిజాతుల మనుష్యులతో కిక్కిరిసి పోయిన ఆ మహానగరానికి గుండెల్లోంచి చల్లగా ప్రశాంతంగా సూర్యుడి బంగారు హస్తాల తాకిడికి తేలిపోతో మిలమిలా మెరిసిపోతో స్వచ్ఛమై పావనమై కదిలి పోతున్న గంగానది (హుగ్లి)ని చూసినప్పుడు-యిది నాదేశం, యిది నా సౌభాగ్యం అని వుప్పొంగిపోయి గుండెల్లో యేదో నిండుగా ప్రవహించి కళ్ళలో యేదో క్రొత్త వెలుగుతోచి ఠీవిగా నడచిన శ్రీహరి-గార్డెన్‌రీచ్ ఆఫీసులచుట్టూ ప్రదక్షిణాలు కొట్టి కొట్టి, యింతై నలుసంతై చెల్లని రికమండేషను పత్రాల ద్రోహానికి వొళ్ళు మండి పళ్ళుపిండి, బఠాణీలుతిని మంచినీళ్లు త్రాగి స్టేషన్ బెంచీలమీద పడి రాత్రిని నమలబోయి, పోలీసుల పేంబెత్తాల చురకలు తిని, వ్యవస్థను తిడ్తో అవస్థలు పడ్తో, ట్రంకుపెట్టి మోసుగుంటూ మోసుకుంటూ-వుదయం మనుష్యుల్ని చీల్చుకుంటూ సాయంత్రం జీవచ్ఛవాల్ని వదలివేసే "కలకత్తా జనపనార పొగ గొట్టాల" ఆహ్వానాన్ని స్వీకరించి కలిసిపోయాడు దేశాన్ని తిట్టుగుంటూ.

కిక్కిరిసి వుక్కిరి బిక్కిరైన సూటుకేసులోంచి ఆడది, పెళ్ళి, విద్య, వున్నతోద్యోగాలులాటి ఆదర్శాలను పెరికి యీవల గిరాటుపెట్టి హాయిగా పొగగొట్టంలోకి దూరాడు మనిషి. తెనుగుదేశంలో జనపనార గొట్టాలు లేవు-కోచ్ ఫ్యాక్టరీలేదు సరిగదా సిగరెట్ ఫ్యాక్టరీ అన్నాలేదు. పదిమందికి వుపాధిని కల్పించే ఆస్కారం యేదన్నా యేర్పడితే అది తెనుగుదేశపు పొలిమేరల్లోలేదు. తెనుగు దేశంలో బట్టలమిల్లులు లేవు-బట్ట తలలున్నాయి. చదువుకుని ఉద్యోగాలు దొరక్క అనటం కన్నా పెళ్ళాడి సంసారాలకి భయపడి దేశం విడిచిపోయిన తెనుగువాళ్ళంతా కూలీలు గుమాస్తాలు....రోడ్లు రవాణాలు బాగులేవు. గ్రామాల్లో విద్య

చ్ఛక్తి లేదు. పరిశ్రమలు లేవు. భారీ యెత్తున నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించగలిగే ప్రయోజనమేదీ తెలుగుదేశంలో జరుపబడ్డానికి ప్రయత్నాలు లేవు. తీవ్రమైన రాజకీయ చైతన్యం ఆందోళన ఆవేశాలు సంహరించుకోవడాలు వుపసంహరించుకోవడాలు, మురదాబాద్ జిందాబాద్‌లు. పోతే కళ్ళజోడు పైజమా లాల్చీ వేసుకునే ప్రతి వ్యక్తీ కవో రచయితో రాజకీయవేత్తో పోల్చుకోవడం దుస్తరంగా వుంది. పిల్లులు ఎలకలు పందికొక్కుల్లాటి మనుష్యుల్తో నిండిపోయిన దేశంలోని చీకటి మనుష్యుల్ని మెడబట్టుకు బైటికి తరుముతోంది.

వీరేశలింగం, గురజాడ, రాజారామ మోహన, గాంధీలు వచ్చాక భూమి బరువెక్కింది. గాలి తేలికపడింది. సంస్కార బీజాలు యువకుల హృదయాల్లోపడి మార్పుకి అనువైన మానసిక వాతావరణాన్ని కల్పించుకుంటున్నై! మనుష్యులు మారుతున్నారు. జీవితాన్ని మార్చుకుంటున్నారు.

మార్పు సంస్కరణలపట్ల కొంతసానుభూతి ఏర్పడ్డం జరిగాక కటకటాలు తెచ్చుకుంటున్నాయి. గోడల్ని కూల్చడం జరుగుతోంది. బానిసతనం హింస అక్రమాలు అన్యాయాలు వోర్చలేమంటున్నారు. స్త్రీల జీవితసమస్యలపట్ల దృక్పథాలు మార్చుకుంటున్నారు.... కొంతసానుభూతికి చోటు మిగిలింది.... యువకుల హృదయాల్లో పరివర్తన తెచ్చినది, యేర్పడ్డ జాలి, పతితలు పీడితులు అనాథలైన స్త్రీల సమస్యలను కోరి జోక్యం కలగజేసుకోవటమో, సంపూర్ణ మానవహృదయంలో సమస్యా పరిష్కారానికి పోబోయి నిర్వహణలో కోరి కథానాయకుడు కావటమో పరిణామంగా జీవితాల్తో ప్రయోగాల్ని జరిపి విషాదాంత ప్రణయగాథల్ని సృష్టించడమో- జరుగుతూ వస్తోంది!

శ్రీహరి గదికోసం గాలించటం ఆరంభించాడు. కలకత్తా మహానగరంలో-ఈ తపస్సు చాలా నిష్ఠతో చేశాక - చేశాక కొన్నాళ్ళకు షాలిమీర్‌లో ఏదోగది ఖాళీ అవొచ్చునని చూచాయగా తెలిసింది. రెక్కలు కట్టుకునివాలాడు. బొంబాయిలో దేన్ని పగిడీ అంటారో అదే

సలామీ అనే పేరిట చెలామణీ అవుతోంది కలకత్తాలో. ఇంటియజమాని మొట్టమొదట అద్దెకి వచ్చిన వ్యక్తివద్ద రెండు మూడు నాలుగు వందలు సౌకర్యాన్నిబట్టి యింటినిబట్టి పుచ్చుకుని అద్దెకిస్తాడు. నెలసరి అద్దె యాభై యనభై మామూలే-మళ్ళీ అతను ఆ వాటా ఖాళీ చేసేటప్పుడు తనకు తను చెల్లించిన "సలామీ" యిచ్చినవారికే కొంప వశపరుస్తాడు. శ్రీ హరి కతను చెల్లించవలసిన సలామీ రెండు వందలని తెలిశాక బుద్ధి సూక్ష్మన్నిచేసి, పంచేంద్రియాల్ని కేంద్రీకరించి యింటిచుట్టూ పది సార్లు ప్రదక్షిణాల్ని పూర్తిచేసి పదకొండో పర్యాయం ధైర్యంగా లోనికి జొరబడ్డాడు. ఆ ఫ్లాట్ (Flat) కి ఆరు అంతస్థులు-ఆరవ అంతస్థులో చివరగది-అంతస్థుకు ముప్ఫైగదులు. ఆ భవంతిలో నూట యనభై గదులు-నూటయనభై య్యోగది ఖాళీగావచ్చునని తెలిసింది. అద్దెతక్కువ పైకి చేరినకొద్దీ నిశ్శబ్దంగా ప్రశాంతంగా వుంటుంది, ఘోరున ఏడవ్వొచ్చు. జీవితం విసుగైతే ఆ పైనుంచి దూకి సులువుగా ప్రాణం తీసుకోవచ్చు. ఇన్ని సౌకర్యాలుండబట్టే రెండువందల రూపాయల సలామీకి తను వొప్పుకుంటున్నది.

శ్రీహరి దగ్గర రెండు వందల రూపాయలు కాదుగదా రెండు రూకలన్నాలేవు. దర్వానుకి "చా" పోసి "పాను" నోట్లో కుక్కి-లిఫ్టుమీదుగా సౌధోపరితలానికి చేరుకోగలిగాడు.

సాయంత్రం పల్చగా నవ్వుకొంటోంది. కాంతి మందగిస్తున్నది. దూరంగా కిక్కిరిసిన మహాసౌధాల సందిట్లోంచి నల్లగా మెలికలు తిరిగి పారుతున్నది "హుగ్లి"....నదిలో నీళ్ళలావీధుల్లోమనుష్యులు, వాహనాలు ప్రవహిస్తున్నాయి....ఎత్తునుంచి సాయంత్రం చీకటి పడేవేళ ఆ మహా నగరాన్ని చూస్తే దీపాల వెల్తుర్లో నాటిమనోహరమైన దీపావళీ శోభలు వెల్లి విరియ వచ్చు.

కత్తిపీట ముందేసుకొని చేపల్ని పొలుసు లూడదీసి తరుగుతున్నది ఎవరో బెంగాలీ భామిని. పిల్లలు కోడిపిల్లల్లా తల్లి చుట్టూ పాకురుతున్నారు. ఖస్సుమని దగ్గు తెరలో వుక్కిరిబిక్కిరైన రెండు కళ్లు....గొట్టాం

గ్రాంఫోనుమీద డ్యాన్సుట్యూను వేసుకుని నృత్యం నేర్చుకుంటున్న అడుగుల చప్పుడు మువ్వల మ్రోత....కిటికీలకు కట్టిన చీరలు చిన్న చిన్న చొక్కాలు బసీన్లూ గాలి పోసుకుని యథేచ్ఛగా బైట ఎగురుతున్నాయి. కాళ్ళు జాచుకుని చంటి పిల్లడ్ని బోర్లా జోకొడ్తూ ఆలోచించుకుంటున్న తల్లి....శుభ్రమైన తెల్లని యిస్త్రీ మడతల్లో నలిగీ నలగని యవ్వనంలో ఒకరి కళ్ళల్లోకి ఒకరు తృప్తిగా చూసుకుంటూ ముసిముసి నవ్వుల్ని విరజిమ్ముకుంటున్న యువతీయువకుల జంట. వీట్లన్నిటినీ గడిచి దర్వాను మూల యెనభయ్యోగది వద్దకు శ్రీహరినిచేర్చి వెనక్కు మళ్లాడు.

ముక్కాలి పీటమీద కూర్చుని విరబోసుకున్న జుట్టుని దువ్వెనతో చిక్కుదీసుకుంటున్న స్త్రీ వీపుమీద ముదురు రంగు ఎరుపు నలుపు చుక్కల పవిట చెరగును ఎడమచేత్తో లాక్కుంటూ లేచి నిల్చొని తెలతెలబోయి చూసింది. చలిగాలి కెఱటంగా తరుము కొస్తున్నది. చీకటి మసగ మసగ్గా వుంది. ఈ గది మీరెప్పుడు ఖాళీచేస్తున్నారు? సలమీ విషయం మాట్లాడు కుందుకు వచ్చానని చెప్పడానికి శ్రీహరి వచ్చీరాని హిందీ వంగభాషల కలగా పులగంలో విఫలయత్నం చేశాడు. ఆమె చేత్తో స్విచ్చినొక్కివచ్చి ముక్కాలి పీటనుముందుకు త్రోసి 'తెలుగులో మాట్లాడండి బాబూ మీకు పుణ్యముంటుంది.' అని మసగలోకి వెళ్లి పిట్టగోడ కానుకుని వీధిలోకి ముఖం తిప్పుకుంది.

శ్రీహరి అమాంతం కూలబడి 'మీ....రు....మీరు....తెలుగు....వా....రా' అని ఆశ్చర్యాన్ని మ్రింగుతూ "చాలా సంతోషం....సం....తో.షం.." అని పరిసరాన్ని సమీక్షిస్తూ "మీరు ఖాళీ చేస్తున్నారా... సలామీ విషయం అడగొచ్చా...."

వెల్తురుకి దూరంగా వెళ్ళిపోయిన ఆమె ముఖాన్ని కనబచ్చనీకుండా 'అవును' అంది.

"నాపేరు శ్రీహరి....మాది ఫలానా....జనపనార మిల్లులో పని. తల దాచుకుందుకు ఎక్కడా చోటులేక నానా అగచాట్లూ పడ్తున్నాను.

ఈ గది ఖాళీ అవుతుందని తెలిసిందిగాని మీరు తెలుగువారు కావటం అదృష్టం-" వుత్సాహంగా మాట్లాడ్డాని కుపక్రమించాడు.

చీకట్లోకి తొలగిన ఆమె నిండుగా చెరగును మీదకు లాక్కుంది.

"ఈ గది ఖాళీచేసి మీరు ఎక్కడకు వెళ్తున్నారు? ఎక్కడ్నించి వచ్చారు? ఎప్పుడు ఖాళీ చేస్తారు? సలామీ విషయం తేల్చుగుందుకు మీతో మాట్లాడితే సరిపోతుందా....ఎవరైనా పెద్దవాళ్ళు వున్నారా?"

ఆవిడ నిల్చుని ముఖం ప్రక్కకు త్రిప్పుకొని వెక్కివెక్కి యేడువ నారంభించింది. తన ప్రశ్నలే ఆమెను యేడ్పించాయని అనుకో లేని శ్రీహరి ముక్కాలిపీట మీద చిత్రప్రతిమలా గదిలోకిచూస్తూ వుండి పోయాడు. గదిలోని కిటికీ మూసివుంది. వంకీల్నా తలుపుల్ని మూసిన చీరలు వ్రేళ్లాడుతున్నాయి. గుమ్మానికి అడ్డంగా మంచంమీద చిందర వందరగా పరిచిన దుప్పటిమీద బోర్లామడిచిన పుస్తకం, లోపల యింకా ఏవేవో సామాన్లు.... రెండుచేతుల్తో ముఖాన్ని కప్పుకున్న ఆమెను అర్థహీనమైన ఆమె శోకాన్ని సమన్వయించుకోలేకశ్రీహరి లేచినిశ్శబ్దంగా నడిచి పోబోయాడు "వెళ్ళకండి టీ త్రాగి వెళ్దురుగాని...." అని వెల్తుర్లోంచి గదిలోకి చటుక్కున దూసుకుని వెళ్ళింది, శ్రీహరి ఆగిపోయి నిలబడి రెండు చేతుల్ని ప్రక్కజేబుల్లోకి దోపి ఆలోచించుకుంటున్నాడు. స్టవ్ ముట్టించితెచ్చి వరండాలో వుంచుతూ తల పైకెత్తిచూసి 'అయ్యో.... నిల్చున్నారే కూర్చోండి.' శ్రీహరి ఆ దీపకాంతిలో ఆమె కళ్ళు వుబ్బి వుండటాన్ని గమనించాడు. ఆవిడ టీ కాచి యిస్తుందనికాని దాన్ని తను త్రాగ గలుగుతానని కాని అతనికి నమ్మకంలేదు. అతేడు కూర్చోనూ లేదు. ఆమె సగంలో మళ్ళీ యేడుపు ప్రారంభించవచ్చు....ఆ టీ కాస్తూ కాస్తున్నదల్లా స్టవ్ ఆర్పేసి ముడుకులమీద తల ఆన్చి కన్నీటి కాలువలను పారించనూవచ్చు....ఏదీ అసంభవ మనుకోటాన్కి వీల్లేదు. రెండే రెండు కప్పులనుతెచ్చి స్టవ్‌కు ఎదురుగ్గా బోర్లించి వుంచి ముక్కాలి పీటను సర్ది 'ఇప్పుడే రెండు నిముషాల్లో వస్తాను....టీ ఐపోతుంది కూర్చోండి. అల్లా నిల్చోవద్దు' అంటూ మొలనుండి రెండణాలుతీసి ఎటో

వెళ్ళిపోయింది. మేఘాలు క్రమ్ముకొంటున్నాయి. ఆ మహాసౌధాన్ని చుట్టి గాలి వెట్టిగా వీవసాగింది. ఎండుటాకులు పండుటాకులు లేచి గాలిలో గిరగిరా సుడ్లు చుట్టసాగాయి. వర్షం కురవొచ్చు, శ్రీహరి జాగ్రత్తగా ఆలోచించుకోవటాని కుపక్రమించాడు. ఒక్క అరనిముషం పరిశీలనగా గదిలోపలికి మెడను రిక్కించి చూశాడు, ఈవలకువచ్చి ఆలోచించుకుంటూ పచార్లు చేయసాగాడు.

"ఈవిడ ఏకాంత సుందరి. చుట్టుప్రక్కల ఎక్కడా మగవాసనలేదు." అందుచేత తప్పకుండా కొంత దుఃఖం ప్రదర్శిస్తుంది. ఆవిడకు కొంత సానుభూతి సహాయం తప్పకుండా అవుసరం వుండి వుంటుంధి....డబ్బు కూడా-తరువాత తన్ను గూర్చి చెప్పుకోడానికి తగినంత కథకూడా యేదైనా వుండి వుండపచ్చు."

ఆమె వస్తూనే రెండు సిగరెట్లను ఒక తమలపాకుల కిళ్ళీసీ ముక్కాలి పీటమీద వుంచుతూ-'ముందు టీ పుచ్చుకుందురు గాని-కిళ్ళీ వేసుగోకండి! అని కప్పులలోకి గబ్బగబా "చా" పానీయాన్ని పోస్తూ 'మీ కెవరైనా పెద్దవాళ్లున్నారా అని అడిగారు-నా కెవ్వరూలేరు. నేనీ గదీ ఖాళీ చేస్తానన్నానని మీ కెవరు చెప్పారు? శ్రీహరి కొంచెం నిర్లిప్తతగా "మీ రెవరో నా కసలు ఏమీ తెలీదండి. గదులకోసం భవంతులచుట్టూ ప్రదక్షిణాలుచేస్తూచేస్తూ యిలా వచ్చాను అంతే-"

ఆవిడ పుచ్చుకోండి అంటూ చా కప్పు తెచ్చి చేతికి అందించింది.

"పంచదార సరిపోయిందా...."

"ఆహ్హా!" అన్నాడు శ్రీహరి.

వర్షం కురవటం ప్రారంభ మయినట్లుంది. స్టవ్ ఆర్పేసి గదిగుమ్మం పొదిగిటను నిలబడి "మూడ్నెల్లనుంచీ వంటిమీదివీ యింట్లో వున్నవీ క్రమంగా అమ్మేస్తూ వచ్చాను. ఇక యీ వాటా నిమిత్తం సలామీ కట్టిన 200 రూ॥లూ తిరిగి వసూలు చేసుకుని కలకత్తా వదిలిపెట్టి దేశం వెళ్ళిపోటానికే నిశ్చయించుకున్నాను."

శ్రీహరి ఆలోచించకుండానే 'ఇక్కడ మీరేం చేస్తున్నారు?' ఆవిడ విసుగుదలను సూచించే కంఠంతో "నన్నేం చెప్పమంటారు, నేను ఆడదాన్ని....మూడ్నెల్లు ఎల్లాగో కష్టపడ్డాను....యింకా ఎన్నాళ్ళు....దేశం వెళ్ళిపోతాను. మా వాళ్ళంతా వున్నారు, కాని వాళ్ళల్లోకి వెళ్ళటమంటే యేడుపొస్తోంది." శ్రీహరి హాస్యస్ఫోరకంగా-"మీ వాళ్ళందర్నీ మొత్తానికి యేడ్పించేశారన్న మాట."

బయట వర్షం కురుస్తోంది. శ్రీహరి నాటకంలో పాత్రలా అభినయిస్తూ యిలా గన్నాడు. "చూడండి, నా కథ మీ కథ కేమీ తీసిపోదు. నన్ను చూడగానే మీకు దుఃఖం వచ్చింది. ఏదో మీ అవస్థ నాకు కొంత వినిపించారు. అర్థమయింది. మిమ్మల్ని యెవరు యిక్కడకు తీసుగొచ్చి వదిలేశారో వారు మిమ్మల్ని పూర్తిగా అధ్వాన్నపు టడవిలో వదిలెయ్యలేదు. మీరు సుఖంగా జీవించటానికి కొంత ప్రయత్నం చేశారు. వోడిపోయారు. ఇక నా సంగతి. నేను మగవాడ్ని-వుద్యోగం కోసం వచ్చి చెల్లని రూపాయిలా తిరిగి తిరిగి గత్యంతరంలేకజనపనార మిల్లులో చేరాను. చేరానైతే కాని తలదాచుకునే అనువుకోసం మహా గాలిస్తున్నాను. ఇట్లామనం తారస పడ్డాము. మీకు యింటిని వదుల్చుకునే సమస్య-నాకు యింటిని కుదుర్చుకునే సమస్య-కానైతే సలా మీకట్టడానికి దమ్మిడీకూడా నాదగ్గర లేదు."

ఆవిడ కొంచెం కోపంగా "డబ్బు కట్టలేకుండా ఎందుకు యిళ్ళ కోసం తిరగటం." శ్రీహరి నవ్వాడు.'సహజీవనం....' అంటూ, తరువాత వాళ్ళిద్దరూ కొంచెంసేపు మాట్లాడుకోలేదు. కిటికీల మీంచి నీళ్ళు టపటపా చిందుతున్నై! శ్రీహరి చొరవగా ప్రశ్నించాడు-

"ఈ మూడ్నెల్లూ మీరు వుద్యోగానికూడా ప్రయత్నించినట్లు లేదు చూస్తే"

"ఏడుస్తూ పడుకునేదాన్ని-వున్న మేరకు వస్తువుల్ని మార్చుకుని తింటూ-"

"తినటమంటూ ఓటుందని గుర్తించా రన్నమాట"

"అవ్వేం మాటలు—"

శ్రీహరి సిగరెట్టు ముట్టించి బాగా పొగ పీలుస్తూ - గంభీరంగా, "నేను మిమ్మల్ని అర్థంచేసుకున్నాను. మీలాటి స్త్రీలు ఏడవటానికి తప్ప మరెందుకూ పనికిరారు. క్షమించాలి కొంచెం ఘాటుగా చెప్పాలి సుంది విషయాన్ని. మీకు జీవించటానికి తగిన వ్యక్తిత్వం లేదు. ప్రేమించటమంటూ యీ బురదలోకి మీరెందుకు దిగాలి? మీకు స్వంతనిలవల్లేవు, స్వయంపోషకత్వంలేదు, దేనిమీదైనా ఆధారపడకపోతే మీకు నిలిచే హక్కులేదు. పెళ్లాడ్డానికి తప్ప ప్రేమకు పనికిరాని మీరు ఎందుకు సాహసించారు- యిట్లా కలకత్తా పారిపోయి రావటానికి. మిమ్మల్ని అధ్వాన్నపు టడివిలో వదిలి పారిపోయిన ఆ మహానుభావుడికి మీ మీది ప్రేమ తరిగి విసుగు పుట్టి వదిలేశాడని నేననుకోవటం లేదు, బహుశా మీ జీవితభారాన్ని యీవత్తూ అతడికి పోటీపెత్తే అతగాడు తట్టుకోలేకపోయి వుండవచ్చు-ఎవరో తెలివితక్కువ వాళ్ళు-జీవితానికి స్త్రీ పురుషులు రథ చక్రాల్లాటివారని చెబ్తూవుంటారు. నిజానికి ఒకరెప్పుడూ కమ్చీ చేతబుచ్చుకుని వాయిస్తూ వెనుకనుంచి పొడుస్తూ వుంటారు, రెండవవారు హీనంగా భారంగా యీ బ్రతుకు బరువు లాగుతూ వుంటారు, యిదే సత్యమైతే మిమ్మల్నిగూర్చి జాలి పడ్డం అనవసరమంటాను. మగవాడు హడలిపోయి జీవితంలో విసుగెత్తేవరకూ వాడ్ని హింసిస్తున్నామని గుర్తించలేని స్త్రీలు....వంటరిగా వదలివేయబడితే ఆ గతించినదంతా ప్రేమక్రింద వూహించుకుని మగవాడ్ని కృతఘ్నుడిగా చిత్రించుకుంటారు."

"అయిందా వుపన్యాసం. ఆడదాని మీద మీ కసి యింకా తీరినట్లు లేదు. నేనెందు కేడ్చానో మీ కర్థమయిందని మీరనుకుంటున్నారు. నేను మిమ్మల్ని చూడగానే మీగొంతు వినగానే తీయని మాటల్తో వలపన్ని వుచ్చుల్లో ఆడదాన్ని యిరికించి స్వంతం చేసుకుని కొన్నాళ్ళకు మొహం మొత్తి పారిపోయే దుష్టస్వభావం గుర్తుకొచ్చి విలపించాను. నేనేదో మీ పీకకు చుట్టుకోబోతున్నాననీ నా కన్నీటితో మీ హృదయాన్ని కరిగించి

ఆసరాగా అండగా మిమ్మల్ని చేసుకుంటానేమో అనీ తగు జాగ్రత్తతో మొంచి ఘట్టి ఉపన్యాసం వినిపించారు. బావుంది. మరి నా భయం నాకుంది. మీ దగ్గర చిల్లికానీ లేదంటున్నారు. సహజీవనం అన్నారు. ఎక్కడో ఫ్యాక్టరీలో పని-మీకు చులాగ్గా ఆట్టే శ్రమలేకుండా నివాసం కుదరాలి-అన్నీ అమర్చి పెట్టే మనిషి దొరికినా సరే - అవసరం: యింతవరకూ ప్లాను బాగానే వున్నట్లుంది. మనం ఎంత క్రొత్త వాళ్ళమైనా యింత సూటిగా మాట్లాడు కోవటం బాగులేదూ?''

శ్రీహరి గట్టిగా ఛీత్కారం చేశాడు - "ఛీ! ఛీ! ఎంత అవమానకరంగా ఆలోచిస్తున్నారు? నా దగ్గర డబ్బులేదనీ నేను గత్యంతరం లేక ఫ్యాక్టరీలో పని చేసుకుంటున్నాననీ నిజం వెళ్ళబెట్టినందుకు నన్నెంత లోకువ కట్టేశారు! ప్రేమ, జీవితాన్ని ధ్వంసం చేస్తుంది. జీవితాన్ని ఎదుర్కోలేని వాళ్ళకు ప్రేమించే హక్కులేదు. ఎవరి జీవితం వారిదే.... మీస్వార్థం మీకుంది నా స్వార్థం నాకుంది. నాగురించి మీరేం భయపడ్నక్కర్లేదు. రేపు మీ సలామీ రెండువందలు మీకు చిక్కగానే చాలా చిత్రంగా మారిపోతారు. ఇంటికి వెళ్ళి మీ వాళ్ళలో కలిసిపోతారు. జీవితాన్ని మర్చిపోయి మళ్లీ టింగురంగా అని క్రొత్తవలలేసి లోకం మీడకు విసురుతారు. మీ చిరునవ్వు మీ చూపులు మీ మాటలు...."

ఆమె బిగ్గరగా అరిచింది "చాల్చాలు. ఇకమీరు దయచెయ్యండి. నేనేమీ అట్లాటిదాన్ని కాను. అస్సలు నేనీ గది ఖాళీ చెయ్యనే చెయ్యను. నాకు సలామీ అక్కర్లేదు, నా దోవ నేను వెతుక్కోగల్ను. మీ నీతులు చాటభారతంలా వినీవినీ తలబట్ట కట్టేస్తోంది'"

శ్రీహరి ముక్కాలి పీటమీద కూర్చుని స్టవ్ కొంచెం ముందుకు లాగాడు. అగ్గిపెట్టెతో సిగరెట్ ముట్టించుకుని 'ఆ పాల డబ్బా యిటు పారెయ్యండి-యీ గిన్నె కడుక్కొచ్చి యివ్వండి. మరో కప్పు టీ మీనుంచి బలవంతంగా పొందగల్ను."అని జేబులోనుంచి రూపాయి కాగితాన్ని తీసి "మనం జీవిత సత్యంవైపు పరిగెడ్తున్నాం. వొకపెట్టె సిగరెట్లూ పెద్ద బన్‌రొట్టి రెండు కిళ్లీలు కావాలి. చప్పున పట్రండి. మీ

రివ్వాళ నన్ను చాలా అనరాని మాట లన్నారు. వెళ్లిసొమ్మని ఎప్పుడైతే గంభీరంగా మందలించారో నా కప్పుడే బోధపడిపోయింది. మనం ఎవరైన్నతే ఎక్కువగా అభిమానిస్తామో వార్నే తీవ్రంగా మందలిస్తాము కూడా."

ఆమె రూపాయి తీసుకుని విసరి పారేస్తూ అంది, "మీ రెంత అవక తవగ్గా మాట్లాడినా వింటున్నది—అదంతా నేను మంచిదాన్ని కావటంవల్ల ననుకుంటున్నారేమో....నా కస్సలు తెనుగు మాటలు వినిపించి చాలారోజు లయింది. మీరేం మాట్లాడారో నా కక్కర్లేదు. మీరు మాట్లాడ్డమే నాకు బావుంది." శ్రీహరి "నేను మాట్లాడితేనే మీకు బాగుందంటున్నారు. ఈ ముక్క మీరు వుపసంహరించుకోవాలని నేను తీవ్రంగా మందలిస్తున్నా."

ఈ మాటల్ని ఆమె వినిపించుకోలేదు. శ్రీహరి ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు. బైటవాన నాసిగా కొడ్తోంది. బస్సు పరుగులెట్టే చప్పుడు క్రమంగా తగ్గుతోంది. ఒంటిపొర గుడ్డలో మెరిసిపోయే అందమైన ఆడదానిలా కలకత్తా కులికిపోతోంది. పదినిముషాలుదాకా ఆమె రాలేదు. స్టవ్ మీద టీ తయారుగా వుంది. ఆవిడ వచ్చింది - చెరగువిప్పి అన్ని వస్తువుల్నీ నేలమీద పర్చి-'మిఠాయికూడా తెచ్చాను పావుశేరు.' శ్రీహరి పరిహాసంగా "మళ్ళీ అదికూడా యెందుకు ? ఇంతసేపు చేశారేం ?"

ఆమె కోపంగా అంది- "మీ రిల్లాటి ప్రశ్న లడగటం యేమీ బాగాలేదు. నా మీద అధికారాన్ని పుచ్చుకుందుకు వ్యర్థంగా శ్రమపడ కండి, ఇవిగో డబ్బులు". శ్రీహరి నిదానించి చూసి "ఈ బేడకాసు చెల్లదండీ. మీకు మళ్ళీ ఎవరో టోకరా వేశారు." అన్నాడు నవ్వు ఆపుకుంటూ. ఆవిడ చరచరా గదిలోనికి పోయి తలుపు ఢడాల్న మూసేసుకుని మంచంమీద వాలిపోయింది.

శ్రీహరి చక్కగా ఓపిగ్గా ఆ బన్ రొట్టెను కోసి కాల్చాడు. టీ కప్పుల్లోకి వొంచి తలుపు నుద్దేశించి "మీరల్లా తలుపుల్ని ఢడాల్నవేసు కోవటం చాలా అనుచితం. మీకు కోపం వచ్చేముందర మీ పేరు నాకు

చెప్పవుంటే మిమ్మల్ని బ్రతిమాలడానికి కొంత వీలుగా వుండేది. అలగటం అనేది క్రొత్తవారిమీద ప్రయోగించ వలసిన అస్త్రం కాదనుకుంటాను,"

ప్రత్యుత్తరం రాకపోగా శ్రీహరి మిఠాయి ముందు తినేసి కాల్చిన రొట్టె ముక్కలను నములుతూ "మనలో ప్రేమ అంటురోగంలా వ్యాపిస్తోంది. ఇట్లాటి మానసిక వ్యాధి తగుల్చుకుని దేశంలోని యువతీ యువకులు వెన్నెముకల్లాటివాళ్లు జీవించే అర్హతను కోల్పోతున్నారు. జీవితాన్ని ఎదుర్కొనలేక పోతున్నారు. మన వుభయుల సమస్యలూ పరిష్కారమయే సుఖవు నేను చెబుతున్నాను. నా జీవితంలో యింతవరకూ భాగం పంచుకోలేదు ఎవ్వరూ-నే నెవరి జీవితంలోనూ పంచుకోవటానికి ప్రయత్నం చెయ్యలేదు గనుక, మీరప్పుడే పప్పులో కాలువేసి కడుక్కుంటున్నారు గనుక, తమరేదేనా వుద్యోగం చెయ్యండి యిద్దరంకలిసి ప్రయత్నిద్దాం. మీరు నెగ్గితే-నేను మీరేం చెబ్తే ఆ పని చేస్తూ గౌరవంగా మిమ్మల్ని కనిపెట్టుకు ఉంటాను. ఈ వొడంబడికమీద సంతకంచేస్తారా"

ఆమె లేచి రెండుతలుపుల మధ్యనుంచి తలకాయ కనపడేలా ముఖంవుంచి "మీరు చాలా హుషారుగా మాట్లాడుతున్నారు. కడుపు కాస్త చల్లబడినట్లుంది. ఈ వాన యెంతకీ తగ్గేట్టులేదు. ఈవాళ అకస్మాత్తుగా మీ పరిచయమైంది. ఎన్నాళ్ళనించో ఎరిగున్నట్లు మన జీవితాలు వొకరి కొకరు బాగా తెలుసుకున్నట్లు గుండెల్ని విప్పుకుని మాట్లాడాం-సూటిగా, తిన్నగా.

"గుండెల్ని విప్పొద్దు. అక్కడ మరేదన్నా ముక్కవాడండి బావుంటుంది."

ఆమె కులాసాగా నవ్వేసింది. శ్రీహరి నుద్దేశించి "ఇన్నాళ్ళకి మళ్ళీ ఎవరో నన్ను నవ్వించగలిగారు. అస్తమానూ యేడుస్తూ మంచం మీద పడుకుని అఘోరించేదాన్ని. చీకట్లోకి నేరుగాపడిన ఒకేఒక సూర్యకిరణంలా వచ్చిన మీరు...."

"చాల్చాలు - ఆపండి. నా కాళ్ళక్రింద భవంతి వూగిన లాడి పోతోంది. ఆటంబాంబు పడినా నేనంతగా విచారించను. మీ కవిత్వం నామీదపడి నా ఆశయాల కోట భిన్నాభిన్నమైంది. మరిక నేను కదుల్తా...." అంటూ శ్రీహరి లేచాడు. "వుండండి, నేనూ వస్తా-" నన్న ఆమె మాటల్ని వినిపించుకోకుండా అతడు ఆలోచనగా బైటకు చూస్తూ మెట్లవైపు కదిలాడు. అతనా మెట్లన్నీ గడిచి మనుషుల్ని తప్పుకుంటూ దిగువకు చేరుకునేసరికి సరిగా పావుగంట దాటింది. దర్వాను చేతిలో వోబేడ పారేసి నూట ఎనభయ్యో గదిలోని ఆవిడపేరు చీటీమీద రాసు కుంటూండగా ఆమెవచ్చి "పద ండి. ఇంత ఆలస్యం చేశారే? ఎంత సేపని వీధిలో మీకోసం కనిబెట్టు కూర్చోడం...."

శ్రీహరి "మీరా—శారదా...." సాశ్చర్యంతో చూశాడు. నోట మాట పెగిలి రాలేదు. శారద నవ్వుతో "వుండమంటున్నాను వచ్చేశారు, నేను మిఠాయి తీసుకున్నాను. మీ రుంచిన టీ త్రాగాను. బట్టల్ని మార్చుకుని లిఫ్ట్‌మీద దిగిపోయాను."

శారద నాజూగ్గా ముస్తాబయింది. చేతులకు ముఖానికి పవుడరు రాసుకుంది, పెదిమలకు కాస్త ఎర్రరంగు వ్రాసింది. పువ్వుల పువ్వుల వాయిలచీర గట్టుకుంది. జడను చుట్టచుట్టుకుని చక్కగా నెట్‌లో బిగించింది. బస్సుకోసం నడుస్తూండగా శ్రీహరికి తన వామహస్తాన్ని కుడిచేతి కందిచ్చి అడుగులోఅడుగువేస్తూ "నా పేరు మీరు ఎట్లా కనుక్కున్నారు?" అంది, శ్రీహరి వారిస్తూ "దానికేంలెండి గాని - యింత వరకూ ధన్యుడ్ని. మరేం ప్రమాదం తీసుకు రారుగదా? ఇప్పుడు మనం ఎక్కడకు వెళ్తున్నదో కాస్త తెలిపి పుణ్యం గట్టుకోండి, ఎందుచేతనంటే మీ చేతిని ఎప్పుడైతే నా కందిచ్చారో అప్పుడ్నుంచీ నాకు సగం వ్యక్తిత్వం పోయినట్లే-అంటే మనం మ్యారేజ్ లాటిది చేసుకున్నట్లు పరోక్షంగా నా దగ్గర బేడ దీసుకుని మీ పేరు నాకు చెప్పిన దర్వానుసాక్షి, ఇదిగో నేను వ్రాసిన కాగితం-యిందులో మీ పేరు" అని శారద అని వ్రాసివ

కాగితాన్ని ఆమె గుప్పెట్లో వుంచుతూ "ఇప్పుడు చెప్పండి-మనం ఎటువైపుకి వెడ్తున్నాం?"

శారద నవ్వుతో "సినిమాకి ఎటన్నా పోదామా ?"

"ఈ రోజున అపరిచితులైన మనయిద్దరి మధ్యా యిట్లాడి కనీ వినీ ఎరుగనటువంటి అద్భుతం జరిగాక - సినిమాలో కూర్చుంటే మట్టుకు యేమి క్రొత్తఅనుభవం కలుగుతుంది ?"

"ఏమో నా కింకా మామూలుగానేవుంది. మీకేమన్నా మేఘాల మీద తేలిపోతున్నట్లు వుందిగావును."

"అవును మరి నాకిదే క్రొత్తగా...." శ్రీహరి నవ్వాడు. శారద కోపంగా చేయిలాక్కుంది, వెనక్కి అడుగుల్ని వేయసాగింది. శ్రీహరి ఆమె భుజంమీద చేయినివేస్తూ లాలనగా "మీరు నాకు గురువులు యీ రంగంలో.... నేను చాలా చిన్నవాడ్నన్న విషయం పదేపదే తమకు మనవి చేయనక్కర్లేదనుకుంటాను. నరేనా...."ఆమె తలవూయించింది, ఇద్దరూ జనంలోకలిసిపోయాకబస్సుమీదవచ్చి హౌరావంతెనదగ్గరదిగిపోయారు. బజార్లలో తిరుగుతూ చెట్టు సంపెంగపూలను వొడినిండా కొనుక్కుని ఆ బజారువాళ్లదగ్గిరే పొట్లాల దారాన్ని పుచ్చుకుని "పదండి - యీ వంతెన క్రిందకు పోదాం....వాన కురిసినా మళ్ళీ భయపడ్నక్కర్లేదు, ఇన్ని దీపాలు యింత వెల్తుర్లోంచి తప్పుకుని చీకట్లో నది అంచున నడవటం బాగుండదూ...." ఇద్దరూ మనుషుల్ని తప్పుకుని రాళ్ళను దూకి "హౌరా" వంతెన క్రిందకువచ్చారు. ఆ వంతెన తాలూకు దీపాలకాంతి హుగ్లీ నదిమీద నిండుగా ప్రవహిస్తోంది. ఈవలా ఆవలా చాలా పెద్దస్టీమర్లు లంగర్లేసుకుని విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి. చిన్నచిన్న నావలు పడవలు అనేకం వొకదాన్నొకటి రాసుకుంటూ నీళ్ళలో గట్టున తేలియాడు తున్నాయి. జనాన్నుంచితప్పుకుని ఖాళీగా వున్న నావలోకి శ్రీహరిమూకాడు అతని చేతిని ఆసరాగా తీసుకుని శారద జాగ్రత్తగా లోపలకువచ్చి కూర్చుంది. నావ తాలూకు తెడ్లని గట్లమీదపేర్చి భద్రపర్చారు. పెద్ద పెద్ద లాంచీలు వుండీవుండి విస్సురుగా గోల చేసుకుంటూ నదిలో

పరుగులెత్తుతున్నాయి. ఓడలమీద నావికులు విశ్రాంతిగా అటూయిటూ పచార్లు చేస్తూండటం కనిపిస్తోంది,

శ్రీహరి వొక్కడూ పడవమీద నిల్చొని రమ్యంగా ఆలోచించుకుంటూ ఆకాశంలోనికి చూస్తున్నాడు. మేఘాలు నిషాదచ్ఛాయల్ని దించుకుంటూ దిగువ తారట్లాడుతున్నాయి. వర్షించి వర్షించి విశ్రాంతి తీసుకున్న వాతావరణంలో-నావ అడ్డుచెక్కమీద వయ్యారంగా కూర్చున్న శారద సంపంగి పూలను దీక్షగా మాలక్రింద అల్లుతున్నది.

శ్రీహరి ఆమెవంక పరిశీలనగా చూస్తున్నాడు. జుట్టు చక్కగా గాలికి ఎగుర్తోంది, పల్చటి చీరమడతల్లో ఆకారాల్ని తీర్చుకుంటూ నున్నగా వంకరలు తిరిగి ఎత్తుగా కిక్కిరిసి మళ్ళీ అందంగా జారిపోతూ వొళ్ళో కుప్పగా కూలిపోయిన సంపంగి పూలల్లోంచి ఘుమాశిస్తున్న సువాసనలు మత్తులా గాలిలో పరివ్యాప్తమై శ్రీహరిని బంధిస్తున్నాయి. శారద వంగివంగి చెండును పూలను నీళ్ళల్లో తడుపుతోంది. హుగ్లీ గంభీరంగా వంతెన నీడల్లో నల్లగా కదిలిపోతూ కదలిపోతూ వుంది. చాలా దూరాన్నుంచి గంగానదిలో చేపల్నుపట్టే జాలరులు అలవాటుగా విసిరే బెంగాలీ పల్లెపదాలు వినపడ్తున్నాయి, మహానగరం బద్ధకంగా ఆవులించి వొళ్ళు విరుచుకొంటున్నది.

శారద కూర్చున్న చెక్కమీద చేతులాన్చి ఆమె వయ్యారంగా మణిచిన చీర కుచ్చిళ్ల తన గుండెలకు దగ్గిరగా లాక్కుంటూ నావలో దిగువను కూర్చుండిపోయి ఆమె వొళ్ళో,తల పెట్టుకుని రెండుచేతుల్తో ఆమెను పెనవేసుకుంటూ "గురూ! ఏమిశలవు?" అన్నాడు శ్రీహరి. శారద కిలకిలా నవ్వింది. ఆమె వొళ్ళోని సంపంగి పూలన్నీ క్రమంగా ఎగుర్తూ వారిరువుర్నీ కప్పుతూండగా సగం పూర్తయిన చెండుని శారద శ్రీహరి తలకు గుండ్రంగా చుట్టుతూ "మాట్లాడరేమండీ-" అంటూ మీదకు వ్రాలిపోయింది. జీవితాన్ని తెలుసుకున్న ఆమె నిండైన వక్షస్సు అతడి పార్శ్వమంతా పులకింప చేసింది. అతని ముఖాన్ని తన ఒళ్ళో

దాచుకుని ఆనందంతో పరవశమైపోతూ పూర్తిగా వ్రాలిపోయింది శారద.

శారద కిల్లాటివేమీ క్రొత్తకావని ఆక్షణంలో శ్రీహరికి స్ఫురించ లేదు. సంపంగిపూలన్నీ బాగా నలిగిపోయాయి. నావ తమాషాగా నీటి మీద తేలియాడింది. బ్రిడ్జీమించి దీపాల వెల్తురు దిగువను ప్రవహిస్తున్న హుగ్లీ నదిని పడవలను లాంచీలను స్పష్టంగా చూపెడ్తోంది. మిగిలి పోయిన రాత్రి మహా మధురంగా కరిగిపోతున్నట్లు తోచింది. దూది పింజెల్లాటి తెల్లటి మేఘాలు బాగా పైపైన కదుల్తూ పోతున్నాయి. వంతెనమీద పాదచారుల సవ్వడిమాత్రం నిరంతరం వినిపిస్తూనేవుంది.

శ్రీహరి శారదా యింటిముఖం పట్టారు. బస్సులు పరిగెట్టటంలేదు గనుక ఎంతకీ తరుగని దూరాన్ని కబుర్లతో నవ్వుల్తో, పరాచికాల్తో దాటొచ్చునని నిశ్చయించుకున్నారు. శ్రీహరి నవ్వుతూ అన్నాడు.

"మహా ప్రమాదంలోకి వురికినట్లున్నామే-"

శారద కొంచెం తటపటాయిస్తూ "అంటే...." అని తల ఎగర వేసింది.

"నాకంతా క్రొత్తగా భయంగావుంది." "పాపం!"

మౌనంగా యిద్దరూ కాస్సేపు నడిచాక శ్రీహరి కాస్త ఆలోచ నగా- "మన యీ స్నేహం దృఢంగా శాశ్వతంగా వుండాలంటే ఏం చెయ్యాలి?" శారద కొంటెగా "స్నేహం!....అంత పెద్దమాటలెందుకూ అవసరం అనరాదూ....యింకా సత్యానికి దగ్గరకు వస్తాంగా,"

శ్రీహరి తన రెండుచేతుల్తో ఆవిడ బుజాన్ని పుణుకుతూ "చాలా బాగా నిశ్చయంగా అనేశారు. అవసరమే.... నిజంగా మనకు దైహిక మైన కొన్ని అవసరాలు తీరవల్సివున్నాయి. వీట్లకోసం పడే భావతా పత్రయంలోంచి కొన్ని అనవసరపు సుకుమార శబ్దాల్ని కనిపెట్టి వాడి సత్యాన్నుంచి దూరంగా పరిగెట్టడం మామూలుగా జరుగుతోంది.

శారద వూ కొడ్తూ నడుస్తోంది చలాకీగా-

శారీర కావసరాలకోసం ఏర్పడ్డ సంస్థచుట్టూ తెరల్ని కట్టుకుని అనవసరపు పదజాలాన్ని వాడుకొంటో జీవితాన్ని వ్యర్థం చెయ్యడం కన్నా-దాన్ని భౌతికావసరంగా గుర్తించి అంతకుమించిన విలువ యివ్వకుండా జీవించకలిగితే కొన్ని అనవసరపు సమస్యలు వెలికిరావు."

"గొప్ప అర్థంలేని భాషను మాటల్లో వుపయోగిస్తూ అందమైన రాత్రిని హత్య చేస్తున్నారు." అంది శారద.

శ్రీహరి "వొక విషయాన్ని గురించి మనోహరంగా రమ్యంగా చెప్పాలంటే, వేరుమార్గాన్నీ వాస్తవాన్ని తరిచి నిజం చూపించాలంటే మరో మార్గాన్నీ అవలంబించక తప్పదు. కొంచెం కటువుగా వుండొచ్చు మాటలు-" అన్నాడు.

"ఏమండీ ఎందుకంత బాగా ఆలోచిస్తున్నారు మనసమస్యను...." "జీవితాల్తో చెలగాటాలు, పరిహాసాలాడ్డం అంత మంచిపని కాదు శారదా! నేను భయపడ్తున్నాను - నా వల్ల కూడా తిరిగి మీకేమన్నా...." "....టోకరా తింటాననా. ఐతే యిందాక ఆ బేడ ఏంచేశారు?" "బస్సు వాడి కిచ్చేశానుగా-" యిద్దరూ హాయిగా నవ్వుకొన్నారు. శ్రీహరి కొంచెంతీవ్రంగా "శారదా మీకో చిన్నమనవి. కొంచెం ఆగండి." ఆమె చేతుల్ని కట్టుకుని ఖులాసాగా నవ్వుతూ నిలబడిపోయింది, శ్రీహరి ఆరంభించాడు-"మనం నిర్మొహమాటంగా కటువైన భాషలోనే పరస్పరం మాట్లాడుకుందాం. నేను వొకగంటక్రితం వరకూ నిష్కల్మషమైన బ్రహ్మచారినే...."

"ఛ....ఛ....ఛ....యిదేవిటి!" అంటు శారద ఫకాలుమని విరగబడి నవ్వసాగింది, శ్రీహరి కొంచెం కసురుతూ "వినండి, అల్లా అని నాకేం గర్వంలేదు. మీదు మిక్కిలి మీ గతజీవితానుభవాన్ని నేను

మన్నిస్తాను. మీ గురుస్థానం అల్లా వుంటుందనుకోండి. యిహ మన వుభయ జీవితాల సమస్యల దగ్గిరికి వొద్దాం."

శారద అయోమయంగా "నా కేమో బాగా నిద్రవస్తూన్నట్లుంది," అంటూ ఆవులించింది. "సరే నడుద్దాం-" అనిమధ్యలో ఆపుజేసి శ్రీహరి ఆమె చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని అడుగులో అడుగుల్ని వేసుకుంటూ అన్యోన్యంగా పురోగమించ సాగారు. రాత్రి వాలిపోయింది.

* * *

ఇది జరిగి యిప్పటి కో శతాబ్దమైంది, ఇంకా పైనేకావచ్చు. శ్రీహరి- శారదా చిలుకా గోరువంకల్లా వుండివుంటారని-వారి తతిమ్మా జీవితం యావత్తూ మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలనుకుంటే అదంతా తప్పు. శ్రీహరి చెక్కు- చెదరకుండా వున్నాడు-ఐతే శారదమాత్రం ఏమై పోయిందో. ఎట్లా అంతమైపోయిందో అదంతా చెప్పవలసివస్తే శ్రీహరి మాటల్లోనే చెప్పాలి. శ్రీహరి యీ మాటల్ని చెప్పలేదు. ఒకవేళ చెప్పవలసివస్తే.... "నేను శారదని అతి కష్టంమీద మర్చిపోగలిగాను. ఆమె పచ్చటి కాంతివంతమైన ముఖం చురుకైన చూపులు నా అసహాయత్వాన్ని గ్రుచ్చి గ్రుచ్చి ప్రశ్నిస్తాయి, కొన్నాళ్ళు ఆమెను స్వప్న డోలికల్లో వూగించి అకస్మాత్తుగా కాక క్రమంగా అధ్వాన్నపు చీకట్లోకి యిద్దరం విసిరివేయబడ్డాం. మనుష్యులం అవసరాల నిమిత్తం వొకరి కొకరం అయాం, మేం వొకర్నొకరం అనుమానించుకుని కానీ ద్రోహం చేసుకునికానీ ఎరగం. జరిగిందల్లా యీ దాంపత్యం మా కవసరమైనప్పటికీ యీరకం జీవితానికి మేం అర్హుల మనిపించుకోలేకపోయాం. కలకత్తాలో మాజీవితం మహాభయంకర మైపోయేసరికి స్థితిగతుల్లో నిరంతరసంఘర్షణ యేర్పడి ఒకరి కొకరం మహాభారం కాసాగాం. ఈ సందర్భంలో శారదలాటి స్త్రీలతో నాకు ఎల్లప్పుడూ జాలి గౌరవమూ సానుభూతి వుంటుంది. నేను ఆమెలోని లోపాన్ని యిన్నాళ్ళకు యిక్కడ మీయెదుట విపులంగా చర్చించి ఆవిడ్ని పరోక్షంగా న్యూనపర్చా లనుకోవటంలేదు.

హిందూ స్త్రీ మహాసాధ్వి....వొప్పుకుంటున్నాము, ఇది తల్చుకుని యీ లక్షణానికి స్త్రీజాతి నంతా హిందూస్త్రీ అధిగమిస్తుందని చంకలు వాయించుకోమంటే చాలా విచారిస్తాను. శారదకు కబుర్లు బాగా చెప్పటం నవ్వించటమైతే వచ్చుగాని దురదృష్టవశాత్తు యే భాగ్యవంతుడో గాకుండా వొక జనపనార ఫ్యాక్టరీ కూలీకి ఆమె సహధర్మచారిణి కావడం మూలాన చాలా తక్కువ కాలంలోనే మా దాంపత్యంలోని మనోహరత అందం ఆనందం పూర్తిగా అడుగంటాయి. సమ్మెలువచ్చి ఫ్యాక్టరీమూసేశారు, ఉద్యోగంవున్నా లేనట్లే, కట్టుకుందుకు బట్టలుకూడా కరువయ్యాయి. మా చుట్టూ వున్న సామాజిక వ్యవస్థ కుంచించుకుని కుంచించుకుని మాకు దాంపత్యజీవనం అనవసరమన్నంత క్రూరంగా భయంకరంగా సత్యాన్ని చేరుకునేసరికి నాకు మతిపోయి నట్లయిపోయింది. నలభై రూపాయల అద్దె చెల్లించటంకూడా భారమయ్యేసరికి మహా మహా సౌధాల సంచల చేరువకు, మురికి కాలువల గొందుల్లో, చెత్తడబ్బాల ప్రక్కన జీవించటానికి సిద్ధమయ్యాం. మాకు జీవితంలో విచారంలేదు-కాని తీరని కసి మాత్రం యేర్పడిపోయింది నా భార్య అని ఆమెను నేనెన్నడూ అవమాన పర్చక పోయినా "అయ్యో హిందూ స్త్రీ! నీకు ఒక్కకానీ స్వయంగా సంపాదించుకుని స్వయంపోషకంగా జీవించటం తెలిస్తే మన జీవితాలు మనదేశం ఎంత అద్భుతంగా పురోగమిస్తుంది-నీవు నీ యావత్తు భారాన్నీ పిల్లల్నీ సంసారాన్నీ వొక అభాగ్యుడిమీద వేసి యిద్దరూ జీవితాన్ని దుఃఖభాజనం చేసుకుంటున్నారు గనుక-నీవు ఏ మాత్రం నీ కాళ్ళమీద నిలబడి సంపాదించగలిగినా సంఘంలో నీ వునికి మహత్తు మారిపోయి జీవితాన్ని చక్కగా ధైర్యంగా ఎదుర్కొని జయించ గల్గుతావు." అని తలపోసి ఆమెకు నూరిపోస్తూండే వాడ్ని. నేనొక్కడ్నే సంపాదించటం-శారద పూర్తిగా నామీద ఆధారపడి వుండటం నన్ను హెచ్చుగా నిస్సహాయుడ్ని చేసి పారేసినై. ఆస్తిని పిలవడానికి వీలైన వస్తువునల్లా మార్చుకుని తినేశాం. పస్తులు ఆరంభమయాయి. శరీరాలు శుష్కించాయి. మాకు పరస్పరం బాధగా దృక్కుల్ని మార్చు

కోవటం వినా మరెందుకు వోపికలేదు. అన్నట్లు చెప్పటం మరిచాను. మా అనవసరపు దాంపత్యానికి ప్రతిఫలంగా వో ఆడపిల్ల. చెత్తడబ్బాల ప్రక్కన మురికి కాలువల వొడ్డున సందులో జీవించలేక విసుగెత్తి వొకరికొకరం యేమీ ప్రయోజనంలేదని తెలుసుగున్నాక మాటామంతీ లేకుండానే విడిపోయాం. ఒకచెంపన యుద్ధం ముమ్మరంగా సాగుతోంది. ఆహారద్రవ్యాల కరువు - బెంగాలు మహాక్షామం దేశాన్ని పూర్తిగా తుడిచిపెట్టేస్తోంది. ఇండియాకి స్వరాజ్యం రాలేదు. బర్మాలో యుద్ధం. ఇండియా గుమ్మం పొదిగిటను యుద్ధం పొంచి చూస్తోంది. ఇండియాలో వ్యాపారస్థులు బాగుపడ్డారు. నాబోటి ప్రేమ వ్యాపారస్థులు దివాళా తీశారు. సామాన్య కుటుంబీకులు నుగ్గు నుగ్గయి బొగ్గుబొగ్గయి అంతా మాసి పోయారు. బీదవాళ్ళు మరీ బీదవాళ్ళై పోయారు. కలకత్తావీధుల్లో ఆకలి శవాలు వందలూ వేలూ....గంజికేంద్రాలన్నీ ఆశతో చుట్టేశాను-శారదా నా బిడ్డా ఎక్కడైనా దొరుకుతారేమోనని. ఈ అనవసరపు వ్యాఖ్యతో మీకు విసుగెత్తిస్తున్నానల్లేవుంది. కాని వొక చిత్రం చూశాను, కలకత్తాలో ఒక కూడలిలో పేవుమెంటు దగ్గ జనం గుంపుగా ప్రోగుపడ్డారు. అందులో ముఖ్యంగా మిలటరీవాళ్ళు చాలామంది వున్నారు. ఇంకా లోపలికి దూరి నా కళ్ళారా ఆశ్చర్యంతో చూశాను. ఒక పడుచుదనంలోనిస్త్రీ పసిబిడ్డను ఒళ్ళోపెట్టుకుని ఎదటగా చెరగుపర్చి ముఖమెత్తి జనంలోనికి చూస్తూ తన పమిట చెరగును వొక్కమాటు నిమిషంనర వొత్తిగించి చూపించి మళ్ళీ మూసేస్తోంది. రూపాయలు ఆర్ధా పావలా ఘల్లు ఘల్లున రాల్తున్నాయి. ఇది చూశాక నా తల దిమ్మెన తిరిగి పోయింది. శారద గూర్చి ఆలోచించవలసివస్తే భయంకరమైన భావాలు నిర్దాక్షిణ్యంగా నన్ను చీల్చి చెండాడేవి.

ఇదంతా జరిగాకకూడా నేను మిగిలే వున్నాను. ఇండియాకి స్వరాజ్యం వచ్చింది. పాకీస్తానం వచ్చింది. అహారంలో స్వయం సమృద్ధి సంపాయించుకుంది. యిన్ని సంతోషకరమైన విషయాలనేకం జరిగి నప్పటికీ "శారదను సంపాయించుకోలేక పోయాను. ఆ అనవసరపు

దాంపత్య ఫలాన్ని ఆడపిల్లను బుజాన్నేసుకుని ఎన్నాళ్ళు యే అగచాట్లు పడ్డదో యెక్కడ విధిని యేమని దూషించిందో నాకు తెలియదుగాని యిప్పటికీ ఎప్పటికీ ఆమెజాడ తెలీదు. సుబాసుబోసు రేడియోలో మాట్లాడుతాడు. మళ్ళీ వస్తాడని ఎప్పుడన్నా పత్రికలో బడ్డం తటస్థపడితే నా శారదా చిట్టిపాపా తలపుకొచ్చి ఏ కావమ్మకథలోకిమల్లేనో హఠాత్తుగా 'నాన్నా!' అంటూ వచ్చి నా బిడ్డ నా మెడను చుట్టుకోదా, నా శారద 'అవ్వేం మాటలు' అని నవ్వుతూ 'ఏమండీ' అని నా ఎదుటనిల్చి పల్కరింపరాదా అని గోముగా వూహించుకుని వులికులికి పడ్తూంటాను. మొత్తానికి దేశంమారింది. కాని....కాని...."

5792